Ellers bla. mot politiseriet, men ns nett.
Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
NAZ 10039
Nr. 6/31.5.1945.
113465
(10/28.6.45 s. 6 m
Rund. om oblt. mot:
fra GHNT: mot cy:
vår volsomm.
UD 18. mars 1987.

om Hagens spørsmål

...ng av Schaffenbergs tale ...menneskerettighetene.

...le de menneske- ...skrevet inn i ...Eidsvoll 1814, ...å verre: Alle de ... som gjennom århundrers oppdragelse er blitt preget inn i det norske folks rettsfølelse og rettsforestillinger, er blitt krenket.»

«— Respekt for menneskeverd er kjernen i demokratiet.»

...tikk!

...ikke til å få øye ...meg — vet De ...det, det De sier. ...hjelpe Dem, ...jeg heller, ...det ...min mening. ...i fredens mai ...undersøkende ...at gudskje- ...vi vil — han ...og brillene ...av de store ...ker — ...blaffet ...vinden — ...ansiktet ...alle kanter ...speidet i ...vysloitte ...igjen — ...nei, det ...De har rett ...brillene ...kant- ...gatene ...hatt ...stulde ...der ...hurra ...og folk ...i

Krigstilstand

mellom Norge og Tyskland

Av dr. juris *Henry Nærstad.*

En av våre medarbeidere i den illegale pressetid, dr. juris Henry Nærstad, skrev noen dager før Tysklands kapitulasjon følgende artikkel om Norges folkerettslige stilling i den annen verdenskrig som vel kan påregnes å ha interesse også i dag.

Natten mellom 8. og 9. april 1940 satte Tyskland i verk sitt krigerske angrep på Norge uten forutgående krigserklæring, noteveksling eller ultimatum. Nordmennene satte seg til motverge, og de klarte tross de høyst ulike kampvilkår å holde motstanderne stangen i over 2 måneder. Først da var de regulære, militære kamporganisasjoner innenfor statsterritoriet nødkjempet.

Under den derpå følgende, nå 5-årige okkupasjonstid har det fra tid til annen vært ytret tvil om hvorvidt det folkerettslige forhold mellom Norge og Tyskland, som følge av de fiendtlige handlinger, var vesentlig endret, m. a. o. om det besto krigstilstand eller ikke mellom de 2 land. Særlig i den aller seneste tid har dagspressen i Norge gjentagende ganger gitt uttrykk for den oppfatning at det ikke består eller har bestått krigstilstand mellom Norge og Tyskland. Norge er fortsatt nøytralt. Denne oppfatning støtter seg formodentlig på det faktum at det ikke er avgitt noen formell krigserklæring, og på Tysklands forsikring om at det ikke tilsiktet noen krig med Norge. Angrepets mål var angivelig en preventiv foranstaltning i angriperens krig med England. Det er også mulig man har den mening at det vel har vært krig, men at denne er avsluttet ved fiendtlighetenes opphør innenfor det norske statsterritorium og den faktiske besettelse av dette.

En krigs innledning uten formell krigserklæring var tidligere, dvs. i alle fall fra romernes tid og inn i det 17. århundre, ikke bare ansett for uforenlig med vedkommende stats anseelse, men aksjonen ble i det hele ikke betraktet som et folkerettslig tillatt middel til å avgjøre internasjonale uoverensstemmelser. Kravet om krigserklæring var — bortsett fra dets moralske side, om man kan tale om moral i denne forbindelse — nødvendig av hensyn til den flerhet av rettsvirkninger krigstilstanden førte med seg, ikke bare for de krigførende stater og deres innbyggere, men også i høy grad for de nøytrale. Denne begrunnelse gjør seg med enda større styrke gjeldende nå for tiden, og den formelle krigserklærings nødvendighet er da også angitt i 3. Haagkonvensjons (1907) art. 1. Men folkeretten har av lett forklarlige grunner ikke kunnet fastholde kravet om en formell krigserklæring som en for krigstilstand ufravikelig betingelse. Det er i dag en sikker regel at krigstilstand anses for inntrådt enten gjennom den formelle erklæring, eller ved den faktiske åpning av fiendtlighetene med militære maktmidler. Det forutsettes da at disse som tilfellet var i Norge aksepteres av den angrepne part som uavvendelige uten alminnelig, militært forsvar, og at dette settes i verk.

De fiendtlige handlinger kan imidlertid være av en slik art at de etterlater tvil om det virkelig er eller har vært krig mellom partene. I et sådant tilfelle vil det iallfall i noen grad kunne komme an på hvordan partene selv betrakter saken. Men her er det nødvendig å erindre om at en angripers hensikt sjelden er krig. Kan han oppnå det han tilsikter ved den blott og bare trussel om anvendelse av militærmakt mot den gjenstridige motpart, er naturligvis dette, sett fra angriperens synspunkt, det beste. Ofte er angriperens angivelige hensikt, enten den altruistiske å beskytte den overfalne mot et mulig angrep fra en overmektig nabo, eller også å beskytte seg selv mot en sådan i en pågående eller ventet storkrig. Det er innlysende at for spørsmålet om krigstilstand eller ikke, veier sådanne beveggrunner lite mot den angrepnes, dersom han oppfatter angrepet som krig og handler deretter. Dette trer særlig skarpt fram, når det som i forholdet Tyskland—Norge er tale om et generalangrep som iallfall tar sikte på en fullstendig besettelse. Hertil kommer at dette mellomværende uttrykkelig eller stilltiende er erkjent som krigstilstand av en flerhet av de fremmede makter.

Men Tyskland har til fulle i ord og handling akseptert krigstilstanden, om motvillig eller ikke er et spørsmål som er fullkommen irrelevant i denne forbindelse. I innledningen til Führer-forordningen av 24. april 1940, heter det således: «Die Regierung Nygaardsvold hat durch ihre Proklamation und durch ihr Verhalten sowie durch die nach ihren Willen stattfindenen militärischen Kampfhandlungen zwischen Norwegen und dem deutschen Reich den *Kriegszustand*[1]) geschaffen.» Tydeligere kan det neppe sies, og tyskerne har da også trukket konsekvensen herav i en rekke handlinger hvis berettigelse åpenbart har søkt sin begrunnelse i de for landkrigen gjeldende regler. Det kan være tilstrekkelig å nevne den tyske militærforvaltnings rekvisisjoner og benyttelse av offentlig og privat eiendom med heimel i landkrigsreglementets §§ 52 og 53, videre tyske krigsretters domfellelse av norske statsborgere i henhold til samme reglement. Særlig markant er arrestasjonene av de norske offiserer i august 1943. Fangenskapet ble uttrykkelig betegnet som krigsfangenskap og offiserene er blitt behandlet som krigsfanger. Men krigsfangenskap har sin hjemmel i krigens regler, og blir bare brukt som krigsmiddel. I hvilken utstrekning disse okkupasjonsmaktens handlinger har gått ut over eller endog stått i strid med hva folkeretten hjemler, er det unødig å drøfte her.

Også den gruppe nordmenn som fant det formålstjenlig åpent å stille seg på tyskernes side i denne tid, må sies å ha akseptert krigstilstanden. Etter den såkalte statsakt på Akershus i februar 1942, uttalte denne gruppes leder Vidkun Qusling i sin programtale bl. a.: «Det 3. spørsmål som jeg her berører er Norges utenrikspolitiske stilling. Her er det en oppgave for den nasjonale regjering å *slutte freden*[1]) med Tyskland.» (Aftenposten for mandag morg. 2. februar 1942). Ifg. tysk presse (ref. i Aftenposten, tirsdag morg. 3. februar nestetter) kunne denne uttalelse «regne med et gunstig ekko i Tyskland». I et referat fra en pressekonferanse i Wilhelmsstrasse i Berlin. (Aftenposten, tirsdag 3. februar aft.) heter det bl. a.: «Quislings uttalelse (dvs. om fredsslutning) blir i Berlin oppfattet slik at veien dermed er banet for en separatfred.»

Noen fredsslutning er det som kjent ikke kommet til, og den ville, om den virkelig var blitt istandbrakt mellom tyskerne og Quislings «regjering» vært folkerettslig betydningsløs. Spørsmålet blir da til slutt det om krigstilstanden kan anses opphørt ipso facto ved den faktiske okkupasjon av det norske statsområde. Etter det som er sagt ovenfor, er det rent overflødig å stille det, men det kan likevel være grunn til å framheve følgende: En okkupasjon, selv om den omfatter hele den annen parts territorium, avslutter i og for seg ikke krigen. Skal den kunne gjøre det, må den for det første være definitiv dvs. den må ha den fullstendige erobring som mål gjennom en formell anneksjon. Videre avhenger en sådan anneksjons rettsgyldighet av de utenforstående staters uttrykkelige eller stilltiende anerkjennelse. Intet av dette har funnet sted. Det har endog gjentagende ganger vært framhevet fra tysk hold at okkupasjonen bare er midlertidig, den er et ledd i og en nødvendig følge av storkrigen, og den forutsettes hevet så snart denne krig er slutt. Ja, det er til og med

— Det har vi sannelig ikke tenkt på — nei, vi har ikke sett noen, vi heller. —

Hans runde, milde ansikt ble langsomt mer og mer forundret mens brillene glimtet mindre og mindre søkende omkring i det larmende, ropende menneskehavet, som flommet langs flaggkledte gater — —

Etter hvert gikk skrittene hans i stå — han kom seg bort til en benk og satte seg stille ned.

To gutter i vindjakker med armbind og ladde maskinpistoler slentret forbi — han vinket stillferdig og spurte da de stoppet foran ham:

— Det er noe jeg ikke kan forstå. Og dere kan vel hjelpe meg? Jeg har gått omkring i hele dag og lett, men jeg har ikke funnet et eneste ett. Sovjet har da vitterlig vunnet denne krigen også — er en av våre allierte — men kan dere si meg hvorfor det ikke henger så meget som et eneste russisk flagg i gatene, nå når det er fred? — —

Fetisj.

[1]) Uthevet her.

Flyet i fraktfartens tjeneste

Den store rolle flyet har spilt for de forente nasjoners krigføring har påskyndet utviklingen også av sivilflygningen med mange år. Ikke minst vil flyet komme til å betyde uhyre meget for framtidens handel og transport, noe vi må se på bakgrunn av krigens verdensomspennende karakter. Særlig har luftransportvesenet i Amerika utviklet seg sterkt på grunn av landets lange forsyningslinjer. Før krigen konkurrerte 16 selskaper eller mer i det nettverk av luftlinjer som dekket selve Amerika, mens bare et — Pan-American — hadde oversjøiske linjer og internasjonale forbindelser. Nå utfører minst 10 selskaper oversjøisk luftfjeneste, og den amerikanske flytrafikk utenlands, til alle kanter av verden, er langt større enn den innenlandske.

*

Det falt naturlig for amerikanerne som allerede på forhånd betraktet flyet som et selvfølgelig transportmiddel, å gjøre bruk av det i den militære forsyningstjeneste. Med militærstyrker stasjonert østover i Storbritannia, Frankrike, Sovjetrussland, Afrika, India og Kina — og vestover på øyene i Stillehavet helt til New Zealand og Australia, måtte U.S.A. nødvendigvis skape et system av luftkommunikasjoner for å møte troppenes behov. Krigens tvingende nødvendighet har fått Amerika til på tre år å bygge opp et luftfartsystem som det ikke hadde kunnet skape på 25 år i en normal utvikling.

De amerikanske militære og sjømilitære lufttransportorganisasjoner, som samarbeider med private luftfartsselskaper, har faktisk omspent jorden med et system av hovedlinjer knyttet til underordnete linjer som skal forsyne de tropper som ligger utenfor hovedveiene. For eksempel driver både Army Air Transport Corps (A.T.C.) med landmaskiner og Naval Air Transport Service (N.A.T.S.) med landmaskiner og sjøfly, mer eller mindre parallelle organisasjoner tvers over Stillehavet, fra Amerikas vestkyst, over Havaiiøyene til Australia. For et år siden opererte minst åtte fly om dagen på disse to rutene, og noen av rutetabellene regnet med en gjennomgangstrafikk fra Australia til Amerika på under 40 time... sterer ... havet i ... og Cent... og derfi... hjelpeli... til hver... Stilleha... kanske ... være g... fra Ass... for en ... hovedli... Sydkin... spesiell... lukken... fikk o... omsten... endesta... flyene ... japansk ... som er ... har m... mer en ... seg om ... konsen... served... blitt b... kunde ... plassen ... tillater ... tive se... De f... oversjø... en mili... master, ... motore... hk. i st... av vel ... en tra... Liberat... Curtis ... som ut... og ha... kapasit... På d... maskin... bergmt... forbau... situasj... regne ... dette ... rede n... med ... motore...

avgitt høytidelige forsikringer om det fra tysk side.

Krigen mellom Norge og Tyskland har ikke en gang vært inne i noen stillstandsperiode. Den lovlige norske regjering har utenfra sammen med sine allierte ført krigen med de midler den har rådd over inntil denne dag. Og det kan sikkert uten overdrivelse sies at Tyskland i alle disse år har måttet registrere ikke bare den formelle norske krigsdeltagelse, men i ikke liten grad også den reelle.

Reut...

Et ... demon... ved I... Ltd. D... så eff...

Det ... Gamm... gressh... husflu... skadei... ver so... dre m... enn o... del.

På ... Gamm... f. eks... Vegge...

...ekkjelig uhell ble et av de firmaer ...under illegaliteten hjalp oss til å ut-
...STANDARD BOKTRYKKERI
...ten vil vi rette en hjertelig takk for ...hjelpen.